

THE UNIVERSITY OF
SISTAN & BALUCHESTAN
(ESTABLISHED 1974)

دانشگاه سیستان و بلوچستان

بنام خدا «فرم طرح درس»
<p>دانشکده: الهیات و معارف اسلامی رشته گرایش: فقه و مبانی حقوق اسلامی مقطع: کارشناسی</p> <p>نام درس: قواعد فقه جزایی تعداد واحد نظری: ۲ واحد</p>

هدف کلی درس: آشنایی با مهم ترین قواعد فقهی در امور جزایی

رئوس مطالب	
<p>هفته اول</p> <ul style="list-style-type: none"> • قاعده‌ی قبح عقاب بلا بیان (اصل قانونی بودن مجازات) • سیر تاریخی • مفاد اجمالی قاعده • مقایسه قاعده‌ی قبح با اصل عدم رافعیت • بیان تکلیف یا عقوبت 	
<p>هفته دوم</p> <ul style="list-style-type: none"> • بیان صادر یا بیان واصل • مستندات فقهی قاعده • نظریه مخالف • دلایل نقلی 	
<p>هفته سوم</p> <ul style="list-style-type: none"> • مجاری قاعده‌ی قبح عقاب بلا بیان • اباحه و حظر • اصل برائت • جهل به حکم 	
<p>هفته چهارم</p> <ul style="list-style-type: none"> • قاعده‌ی درأ • مقدمه • مستندات فقهی • روایات • منابع روایی اهل سنت • منابع حدیثی امامیه 	

<ul style="list-style-type: none"> • دلایل دیگر • تسالم اصحاب بر حجیت این قاعده • مطابقت مفاد قاعده با اصول عقلی • روایات وارده در مورد معذور بودن جاهل 	
<ul style="list-style-type: none"> • تحلیل کلمات قاعده • واژه شبهه • معنای لغوی: • معنای اصطلاحی شبهه: • اقسام شبهه • از نظر فقه عامه • تقسیمات شبهه از نظر فقه امامیه • شبهات حکمیه • شبهات موضوعیه • شبهه‌ی خطا و شبهه‌ی اکراه 	<p>هفته پنجم</p>
<ul style="list-style-type: none"> • تقسیم‌بندی شبهه بر اساس حقوق جزای عرفی • شبهه در عنصر قانونی: • شبهه در عنصر معنوی: • شبهه در عنصر مادی: 	<p>هفته ششم</p>
<ul style="list-style-type: none"> • واژه «الحدود» • واژه‌ی تدرء (درأ) • ملاک در عروض شبهه • دایره‌ی شمول قاعده‌ی «درأ» • حدود به معنای اخص • تعزیرات • شمول قاعده در مورد قصاص و دیات 	<p>هفته هفتم</p>
<ul style="list-style-type: none"> • قاعده‌ی اکراه • مقدمه • کلیات 	<p>هفته هشتم</p>

<ul style="list-style-type: none"> • اکراه در لغت • اکراه در اصطلاح • مقایسه اضطرار، اکراه و اجبار 	
<ul style="list-style-type: none"> • مستندات و ادله‌ی فقهی قاعده اکراه • کتاب • آیات ناظر به رفع مسئولیت از مکره • آیات ناظر به رفع مسئولیت از مضطر • سنت • اجماع • عقل 	<p>هفته نهم</p>
<ul style="list-style-type: none"> • اقسام اکراه • اکراه ملجی یا اکراه تامّ • اکراه ناقص یا اکراه غیر ملجی • عناصر اکراه • تهدید اکراه‌کننده • ترس ناشی از تهدید و تأثیر روانی مکره • شرایط تحقق اکراه 	<p>هفته دهم</p>
<ul style="list-style-type: none"> • موضوع تهدید • تهدید شخص مکره • تهدید شخص ثالث • قلمرو اکراه و دایره‌ی تأثیر آن • نتیجه 	<p>هفته یازدهم</p>
<ul style="list-style-type: none"> • قاعده‌ی اضطرار (الضرورات تبيح المحظورات) • مقدمه • کلیات • واژه‌های اضطرار و ضرورت • شناخت اصطلاحی مفاهیم • مقایسه‌ی اضطرار با اجبار • مقایسه‌ی اضطرار با اکراه 	<p>هفته دوازدهم</p>
<ul style="list-style-type: none"> • مستندات و ادله فقهی قاعده 	<p>هفته سیزدهم</p>

<ul style="list-style-type: none"> • کتاب • روایات • تأثیر اضطرار در رفع مسئولیت مشروط به چند شرط است: • اجماع • عقل • آثار اضطرار در احکام • اثر اضطرار در احکام تکلیفی • در احکام وضعی • حد ضرورت • شرایط تحقق حالت اضطرار • شرایط واقعه‌ی اضطراری • شرایط اقدام مضطر 	
<ul style="list-style-type: none"> • قواعد فقهی در تعزیرات • مقدمه • ماهیت حقوقی تعزیر (التعزیر دون الحد) • کلیات • تعزیر در لغت • تعریف فقهی تعزیر • تعزیر در روایات و اخبار • تعزیر در فتاوی فقهها • فرق میان حدّ و تعزیر • از جهت موضوع • از جهت نوع عقوبت • از جهت میزان مجازات • اصل در تعزیرات • ارزیابی دلایل • دلایل انحصار تعزیر در تازیانه • نقد دلایل انحصار • دلایل عدم انحصار مجازات تعزیری در تازیانه • اظهار نظر نهایی 	هفته چهاردهم
<ul style="list-style-type: none"> • نحوه‌ی تعیین مجازات تعزیری (التعزیر بما یراه الامام) 	هفته پانزدهم

<ul style="list-style-type: none"> • ادله مخالفین و موافقین • نقد دلائل • مدارک روایی قاعده • گفتار فقها • مدیریت جامعه، تعیین کننده مقدار تعزیر 	
<ul style="list-style-type: none"> • قلمرو مجازات تعزیری (قاعده‌ی تعزیر لکل عمل محرّم) • گفتار فقها • بیان نظریات • نقد و بررسی • نظر نهایی • نتیجه مباحث تعزیرات 	<p>هفته شانزدهم</p>

✓ ارزیابی: کار کلاسی، میان ترم، کنفرانس و پایان ترم

✓ منبع: کتاب قواعد فقهی جزایی دکتر محقق داماد